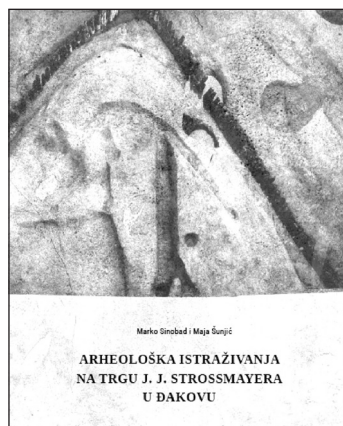

Marko Sinobad i Maja Šunjić

Arheološka istraživanja na Trgu J. J. Strossmayera u Đakovu

Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine,
2022.

Tijekom 2022. izišla je dugo iščekivana monografija koja objedinjuje rezultate višegodišnjih istraživanja obavljenih na prostoru đakovačkog središnjeg trga od 2011. do 2014. godine, a koja su obavljali djelatnici Ministarstva kulture. Prva je to kompletna objava rezultata provedenih iskopavanja u samom srcu Đakova, gdje su se očekivali važni nalazi koji bi rasvijetlili neka od mračnijih poglavlja urbane, a možda i protourbane prošlosti našega grada. Na naslovnici ove knjige prikazan je upravo jedan od najznačajnijih takvih povijesnih nalaza: vrh ostataka trokutastog *ravelina*¹ koji je ucrtan na (do sada) najstarijem crtežu Đakova iz 1697. godine. Upravo su spomenuta istraživanja dokazala da je ravelin uistinu postojao te gdje se on točno nalazio.

Istraživanja su u ime Ministarstva kulture vodili dr. sc. Marko Sinobad i Maja Šunjić, oboje djelatnici Odjela za arheološku baštinu Ministarstva kulture, koji su i autori ove monografije. Knjiga je izdana isključivo u elektroničkom obliku i dostupna je za besplatno preuzimanje na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija (pod odjeljkom „Kulturna baština”), što je čini široko dostupnom svim zainteresiranim čitateljima. Sami autori u uvodnom poglavlju naglašavaju da su se usmjerili na stručnu javnost, dok su uvodnim poglavljima ipak nastojali objediniti informacije i razjasniti povijesni okvir široj javnosti.

1 Bastionski otočić kojim se brani ulaz, u slučaju Đakova, a s njim je povezan mostom preko opkopa.

U uvodnom dijelu autori smještaju lokalitet u geografski položaj te sumiraju povijesne podatke koji su prije istraživanja bili poznati bilo putem povijesnih izvora ili sporadičnih arheoloških nalaza koji su pronađeni na istom lokalitetu. Središnji dio knjige bavi se samim rezultatima istraživanja koji su raspoređeni u kronološke okvire sukladne slojevima koji su ustanovljeni na samom lokalitetu, a to je kasni srednji vijek, osmansko Đakovo, ravelin i osmansko-habsburški sukobi, nasipavanje ravelina i jaraka te Trg od polovice 18. do 20. stoljeća.

Posljednji dio knjige donosi tehničke crteže arheološkog materijala raspoređenog po tablama, na koje se autori tijekom teksta referiraju, i tehničke crteže iskopanih sondi s arheološkim slojevima, presjeke i profilne crteže. Na samom kraju sastavljen je kolaž od radnih fotografija snimljenih tijekom sve tri godine istraživanja, na kojima će se zasigurno neki od naših sugrađana i prepoznati bilo kao sudionici istraživanja, bilo kao slučajni zaintrigirani prolaznici. Važno je spomenuti i Popis izvora i literature, koji će sadašnjim i budućim istraživačima zasigurno ponuditi širok izbor znanstvene literature za produblјivanje i proširivanje znanja o tematiziranom razdoblju i arheološkom materijalu u ovoj knjizi.

Od 2009. godine do danas izdano je nekoliko monografija koje su nastale na temelju arheoloških istraživanja provedenih prije izgradnje dionice Sredanci – Đakovo – Osijek autoceste A5, sam grad Đakovo ostao je djelomično izostavljen iz fokusa arheološke javnosti. Tek su istraživanja na Trgu, iznijevši interesantne djeliće prošlosti na svjetlo dana, preusmjerila taj fokus na lokaciju unutar grada te ponudila znanstveni materijal koji će poslužiti budućim istraživačima đakovačke urbanističke prošlosti. Novi rezultati i više su nego poželjni u okvirima proučavanja lokalne prošlosti, kada su gotovo svi poznati povijesni izvori do srži iscrpljeni i gdje se isti podatci ponavljaju od znanstvenog rada do znanstvenog rada. Oblikovanjem ovih novih spoznaja u kvalitetnu znanstvenu monografiju omogućen je otvoren pristup svima koje zanima prošlost i arheologija grada Đakova, a posljedično moguće je očekivati nove teorije o određenim elementima u prošlosti Đakova (kao što je vrijeme nastanka ravelina, vrijeme nastanka opkopa oko utvrde, pripadnost groblja pronađenog na samom Trgu, smještaj srednjovjekovnog franjevačkog samostana itd.)

Ova je knjiga pokazatelj da se i opsegom manjim istraživanjima (ali na ciljanim pozicijama) mogu dobiti značajni rezultati koji stoje bok uz bok

rezultatima s istraživanjima na velikim građevinskim poduhvatima (kao što je izgradnja autoceste). Pri tome ne umanjujem važnost i vrijednost ni prvog tipa istraživanja ni drugoga, ali vjerujem da će se složiti svi lokalni proučavatelji prošlosti i arheologije da su sva stručna izdanja koja donose nove podatke ili preispituju stare i više nego dobrodošla.

Jelena Boras